

Stockholm den 25 mars 2022

R-2022/0668

Till Finansdepartementet

Fi2022/00740

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 25 februari 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över Utkast till lagrådsremiss – Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bakgrund

Advokatsamfundet har den 16 september 2021 yttrat sig över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42), vilket är den utredning som det nu aktuella utkastet till lagrådsremiss grundar sig på.

Sammanfattning

Advokatsamfundets konstaterar att merparten av de synpunkter som lämnades i samfundets remissyttrande över betänkandet SOU 2021:42 har blivit föremål för behandling i lagrådsremissutkastet. Advokatsamfundet är positivt till de ändringar som gjorts i förhållande till utredningens förslag i enlighet med vad som utvecklas nedan.

När det gäller den i lagrådsremissutkastet föreslagna författningskommentaren till 4 a kap. 1 § penningtvättslagen (PTL) anser Advokatsamfundet att det krävs förtydliganden gällande vad som anges om klientmedelskonton, till undvikande av att kommentaren uppfattas som att det är tillåtet för ett kreditinstitut att inom ramen för en beslutad samverkan dela information som omfattas av advokatsekretess.

I övrigt har Advokatsamfundet ingen erinran mot förslagen i utkastet.

Synpunkter

6.2 Ändamål och deltagare i samverkan

Advokatsamfundet har, av de skäl som framförts i yttrande över betänkandet SOU 2021:42,¹ inget att invända mot att Advokatsamfundet inte omfattas av samverkan för att förebygga, förhindra och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism som föreslås införas. Som framhållits tidigare ställer sig Advokatsamfundet givetvis positivt till samarbete med myndigheter för att effektivt bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Advokatsamfundet ingår t.ex. på frivillig basis i Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och terrorism. Med hänsyn till bl.a. vikten av Advokatsamfundets oberoende gentemot staten, advokaters tystnadsplikt, klientlojalitet och de ytterligare skäl som redogörs för i lagrådsremissutkastet (s. 43), framstår det emellertid som mindre lämpligt att samfundet deltar i samverkan för informationsutbyte i den bemärkelse som avses i lagförslaget.

Advokatsamfundet är positivt till utkastets förslag om att kretsen verksamhetsutövare som tillåts ingå i en särskild samverkan avgränsas till att enbart avse kreditinstitut. Avgränsningen minskar möjligheten för verksamhetsutövare att utbyta information om enskilda på ett integritetskränkande sätt och minskar också risken för obehörig vidare spridning av integritets känsliga och tystnadspliktiga uppgifter. Detta tillsammans med den regel om krav på en proportionalitetsbedömning som utkastet föreslår ska införas i 4 a kap. 2 § andra stycket PTL innebär klara förbättringar i förhållande till det förslag som lades fram i betänkandet.

Författningskommentaren till 4 a kap. 1 § PTL

I författningskommentaren till den nya bestämmelsen i 4 a kap. 1 § PTL anges att samverkan mellan brottsbekämpande myndigheter och kreditinstitut främst syftar till att deltagarna i samverkan ska kunna samla information om, inrikta resurser och vidta åtgärder mot kunder och andra som använder verksamhetsutövares tjänster som ett brottsverktyg. Vidare anges att framför allt avses kreditinstitutets egna kunder, men att

---

¹ Se sid. 2 ff. i Advokatsamfundets ovan angivna remissyttrande.

samverkan även kan rikta in sig mot *en kunds kund*, t.ex. om det finns misstankar om att *ett klientmedelskonto* används för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Advokatsamfundet konstaterar att det finns en rad verksamhetsutövare som av olika skäl har behov att öppna klientmedelskonton för att förvara eller förvalta sina kunders eller huvudmäns tillgångar. Av författningskommentaren framgår inte närmare vilken typ av klientmedelskonton eller verksamhetsutövare som avses. Någon precisering av detta finns inte heller vare sig i själva lagtexten eller i övervägandena i avsnitt 6.2.

Enligt Advokatsamfundet behövs förtydliganden i denna del till undvikande av missförstånd beträffande vad som gäller för sådana klientmedelskonton som innehas av advokater.

Uppgifter om advokaters klienter, däribland klientens identitet, är sådana att de skyddas av advokatens tystnadsplikt, så kallad advokatsekretess (se t.ex. prop. 2018/19:9 s. 77 f.). Vikten av att advokatsekretessen upprätthålls kommer bl.a. till uttryck i det särskilda skyddet mot straffprocessuella tvångsmedel som återfinns i 27 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken. Motsvarande skydd finns i en rad andra författningar och garanterar att advokatsekretessen inte bryts annat än i de särskilda fall som regleras i 36 kap. 5 § rättegångsbalken. Regleringen innebär att även när en brottsutredning faktiskt inletts finns mycket begränsade möjligheter för de utredande myndigheterna att beslagta handlingar som innehåller uppgifter som omfattas av advokatsekretess.

Advokaternas tystnadsplikt är dessutom reglerad i 8 kap. 4 § rättegångsbalken, i 34 § i stadgarna för Sveriges advokatsamfund och i 2.2 Vägledande regler om god advokatsed.

Enligt Advokatsamfundets uppfattning kan inskränkningar i advokatsekretessen, av de anförda skälen, endast komma i fråga genom tydlig reglering i lag och efter noggranna proportionalitetsöverväganden. Att advokatsekretessen skulle få ge vika vid delning av underrättelseinformation inom ramen för en sådan samverkan som nu är aktuell framstår därmed som uteslutet. Advokatsamfundet vill här även hänvisa till tidigare remissyttranden avseende automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton,

för ytterligare förtydliganden gällande samfundets principiella syn på advokaters klientmedelskonton och därmed sammanhängande frågor.²

Med hänsyn till vad som angetts ovan förutsätter Advokatsamfundet att avsikten med formuleringen om klientmedelskonton i författningskommentaren inte är att det inom ramen för en beslutad samverkan ska kunna delas uppgifter som omfattas av advokatsekretess. Detta bör emellertid förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

---

² Se Advokatsamfundets remissyttrande den 9 april 2018 över promemorian Ytterligare ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (Fi2018/00923/S3). Se även Advokatsamfundets remissyttrande den 8 augusti 2016 över promemorian Vissa ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (Fi2016/02342/S3), liksom remissyttrande den 25 maj 2015 över promemorian En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (Fi2015/2358).